

ES žaliųjų viešųjų pirkimų kriterijai elektros energijai

Žalieji viešieji pirkimai yra savanoriška priemonė. Šiame dokumente pateikti ES žaliųjų viešųjų pirkimų kriterijai, parengti elektros energijos produktų grupei. Lydimajame techninio pobūdžio ataskaitoje pateikiamos išsamios šių kriterijų pasirinkimo priežastys ir papildomos informacijos nuorodos.

Kiekvienai produktų ir (arba) paslaugų grupei pateikiamos dvi kriterijų grupės:

- Pagrindiniai kriterijai – kriterijai, kuriais gali vadovautis bet kuri perkančioji organizacija visose valstybėse narėse ir kuriuos taikant atsižvelgiama į pagrindines poveikio aplinkai rūšis. Šie kriterijai sudaryti taip, kad juos taikant reikėtų minimalių papildomų tikrinimų ar išlaidų.
- Išsamūs kriterijai skirti tiems, kurie nori įsigyti geriausius rinkoje esamus produktus. Taikant šiuos kriterijus gali prireikti papildomų tikrinimų arba šiek tiek padidinti išlaidas, palyginti su kitais produktais, kurių funkcijos tokios pat.

1. Taikymo sritis ir apibrėžtis

Šie ES žaliųjų viešųjų pirkimų kriterijai taikomi elektros energijos pirkimui.

Greičiausias būdas mažinti elektros energijos vartojimo poveikį aplinkai – sumažinti paklausą gerinant viešojo sektoriaus pastatų energinį naudingumą, įsigyjant efektyviau energiją naudojančius produktus ir taikant priemones vartotojų elgsenai formuoti. Minėtiesiems klausimams šie kriterijai netaikomi; jiems taikomi kitoms produktų grupėms skirti ES žaliųjų viešųjų pirkimų kriterijai¹. Šiais kriterijais visų pirma siekiama skatinti naudoti daugiau atsinaujinančiųjų išteklių energijos.

Pagrindinių kriterijų specifikacijose daugiausia dėmesio skiriama iš atsinaujinančiųjų išteklių gaminamos elektros energijos (angl. RES-E) daliai (rekomenduojama bent 50 %). Į pagrindinius kriterijus įtraukta didelio naudingumo bendra šilumos ir elektros energijos gamyba naudojant neatsinaujinančius išteklius. Sutarties sudarymo kriterijais siekiama užtikrinti, kad atsinaujinančiųjų išteklių energijos arba didelio naudingumo bendros šilumos ir elektros energijos gamybos dalis būtų dar didesnė – didesnė už specifikacijose numatytą minimalią.

Taikant **išsamius** kriterijus, specifikacijose rekomenduojama, kad visa energija būtų atsinaujinančiųjų išteklių energija.

Atsinaujinančiųjų išteklių energijos apibrėžtis. Direktyvoje 2009/28/EB (Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyva) atsinaujinančiųjų išteklių energijos apibrėžiama taip:

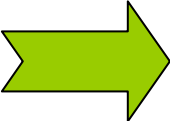
¹ Žr. http://ec.europa.eu/environment/gpp/first_set_en.htm.

„...atsinaujinančių neiškastinių išteklių energija, būtent, vėjo, saulės energija, aeroterminiai, geoterminiai, hidroterminiai ištekliai ir vandenynų energija, hidroenergija, biomasė, sąvartynų dujos, nuotekų perdirbimo įrenginių dujos ir biologinės dujos“.

Kelių rūšių – atsinaujinančiųjų ir tradicinių išteklių – kurą naudojančių įrenginių atveju atsižvelgiama tik į elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančiųjų išteklių, dalį. Neturėtų būti atsižvelgiama į elektros energiją, pagamintą naudojant vandenį, esantį rezervuaruose, į kuriuos jis buvo siurbiamas aukštyne. Biomasė apibrėžiama kaip:

„...biologiškai skaidi biologinės kilmės produktų, atliekų ir liekanų, gaunamų žemės ūkyje (įskaitant augalinės ir gyvulinės kilmės medžiagas), miškų ūkyje ir susijusiose pramonės šakose, įskaitant žuvininkystę ir akvakultūrą, dalis, taip pat biologiškai skaidi pramoninių ir buitinių atliekų dalis“.

2. Pagrindinės poveikio aplinkai rūšys

Pagrindinės poveikio aplinkai rūšys	Žaliųjų viešųjų pirkimų metodas
• Elektros energijos gamyboje deginant iškastinį kurą susidaro nemažai šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir kitų teršalų.• Auganti elektros energijos paklausa siejama su neatsinaujinančių išteklių eikvojimu.• Neatsinaujinančių išteklių bendra šilumos ir elektros energijos gamyba turi ribotą poveikį CO₂ mažinimui.	• Didinti iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių gaminamos elektros energijos (atsinaujinančių išteklių energijos) dalį.• Pereiti prie didelio naudingumo didelio naudingumo bendra šilumos ir elektros energijos gamyba, atsinaujinančiųjų išteklių bendra šilumos ir elektros energijos gamyba arba bendra šilumos ir elektros energijos gamyba naudojant dujas.

Atkreipkite dėmesį, kad poveikio būdai išvardyti ne pagal svarbą.

3. ES žaliųjų viešųjų pirkimų kriterijai elektros energijai

Pagrindiniai kriterijai	Išsamūs kriterijai
3.1. ES žaliųjų viešųjų pirkimų kriterijai elektros energijai	
DALYKAS	DALYKAS
Užtikrinti, kad bent 50 % perkamos energijos būtų iš atsinaujinančiųjų išteklių pagaminta elektros energija (atsinaujinančių išteklių energija) ir (arba) didelio naudingumo termofikacijos įrenginiais pagaminta elektros energija.	Užtikrinti, kad 100 % energijos būtų iš atsinaujinančiųjų išteklių pagaminta elektros energija (atsinaujinančių išteklių energija).
SPECIFIKACIJOS	SPECIFIKACIJOS
1. Bent 50 % tiekiamos elektros energijos turi būti pagaminta iš atsinaujinančiųjų išteklių ir (arba) didelio naudingumo termofikacijos įrenginiais, kaip atitinkamai apibrėžta Direktyvoje 2009/28/EB ir Direktyvoje 2004/8/EB. Pasiūlymo teikėjas turėtų nurodyti, kokia tiekiamos elektros energijos dalis pagaminta iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių. Tikrinimas. Turi būti pateikta atitinkama kilmės garantijos sistemos dokumentacija. Bus priimami ir kiti lygiaverčiai įrodymai.* <i>*Daugiau informacijos pateikiama aiškinamosiose pastabose.</i>	1. 100 % tiekiamos elektros energijos turi būti pagaminta iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, kaip apibrėžta Direktyvoje 2009/28/EB. Tikrinimas. Turi būti pateikta atitinkama kilmės garantijos sistemų dokumentacija. Bus priimami ir kiti lygiaverčiai įrodymai.* <i>*Daugiau informacijos pateikiama aiškinamosiose pastabose.</i>
Sutarties sudarymo kriterijai	Sutarties sudarymo kriterijai
Papildomai taškų bus suteikta už papildomą atsinaujinančių išteklių energijos ir (arba) didelio naudingumo termofikacijos įrenginiais pagamintos elektros energijos kiekį. 1. Papildomi taškai bus suteikiami proporcingai planuojamos tiekti elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, kiekiui, viršijančiam specifikacijose nurodytą minimalų reikalaujamą kiekį.	

2. Papildomi taškai bus suteikiami proporcingai planuojamos tiekti elektros energijos, pagamintos didelio naudingumo termofikacijos įrenginiais, kiekiui, viršijančiam specifikacijose nurodytą minimalų reikalaujamą kiekį. 3. Jeigu tiekiama elektros energija pagaminta didelio naudingumo termofikacijos įrenginiais naudojant atsinaujinančius energijos išteklius, leidžiama suteikti dvigubą taškų skaičių – už abu aspektus. Tikrinimas. Turi būti pateikta atitinkama kilmės garantijos sistemų dokumentacija. Bus priimami ir kiti lygiaverčiai įrodymai.* <i>*Daugiau informacijos pateikiama aiškinamosiose pastabose.</i>	
SUTARTIES VYKDYMO IŠLYGOS	SUTARTIES VYKDYMO IŠLYGOS
Kiekvienų sutarties vykdymo metų pabaigoje rangovas turi atskleisti perkančiajai organizacijai tiekiamos elektros energijos kilmę ir taip įrodyti, kad bent 50 % jos pagaminta iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir (arba) didelio naudingumo termofikacijos įrenginiais. Tikrinimas. Turi būti pateikta atitinkama kilmės garantijos sistemų dokumentacija. Bus priimami ir kiti lygiaverčiai įrodymai.* To nereikalaujama iš sertifikuotų tiekėjų, tiekiančių tik ekologišką elektros energiją (t. y. turinčių 1 tipo ekologinį ženklą, kurio atsinaujinančių išteklių energijos apibrėžtis bent jau tokia pat griežta kaip Direktyvoje 2009/28/EB pateikta apibrėžtis). <i>*Daugiau informacijos pateikiama aiškinamosiose pastabose.</i>	Kiekvienų sutarties vykdymo metų pabaigoje rangovas turi atskleisti perkančiajai organizacijai tiekiamos elektros energijos kilmę ir taip įrodyti, kad ji visa pagaminta iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių. Tikrinimas. Turi būti pateikta atitinkama kilmės garantijos sistemų dokumentacija. Bus priimami ir kiti lygiaverčiai įrodymai.* To nereikalaujama iš sertifikuotų tiekėjų, tiekiančių tik ekologišką elektros energiją (t. y. turinčių 1 tipo ekologinį ženklą, kurio atsinaujinančių išteklių energijos apibrėžtis bent jau tokia pat griežta kaip Direktyvoje 2009/28/EB pateikta apibrėžtis). <i>*Daugiau informacijos pateikiama aiškinamosiose pastabose.</i>

Elektros energija

Aiškinamosios pastabos

Kilmės garantija. Vadovaudamasi direktyvomis 2009/28/EC ir 2004/8/EB, visos ES šalys teisiškai privalo sukurti iš atsinaujinančiųjų išteklių ir didelio naudingumo termofikacijos įrenginiais pagamintos elektros energijos kilmės garantijų sistemas. Tai – geras teisinis tikrinimo pagrindas. Atkreipkite dėmesį, kad dabartinė privalomo kilmės garantijų sistemų taikymo būklė valstybėse narėse gali būti įvairi. Kaip alternatyvą teikėjas galėtų pateikti valdžios institucijų patvirtintus nepriklausomų subjektų pateiktus įrodymus, kad atitinkamas elektros energijos kiekis pagamintas iš išteklių, kurie apibrėžti kaip atsinaujinantieji, arba didelio naudingumo termofikacijos įrenginiais (pvz., nepriklausomos sertifikavimo įstaigos, tokios kaip RECS (Atsinaujinančiųjų išteklių energijos sertifikatų sistema: www.recs.org), kvotos sertifikata). Dar vienas variantas būtų 1 tipo ekologinį ženklą turinti elektros energija, kai apibrėžtis bent jau tokia pat griežta kaip Direktyvoje 2009/28/EB pateikta apibrėžtis.

I tipo arba ISO 14024 ekologiniai ženklai. I tipo arba ISO 14024 ekologiniai ženklai yra tie, kurių pagrindinius kriterijus nustato nepriklausoma įstaiga ir kurie kontroliuojami atliekant sertifikavimo ir auditavimo procesą. Jie patys savaime yra labai skaidrus, patikimas ir nepriklausomas informacijos šaltinis. Šie ženklai turi atitikti toliau nurodytas sąlygas:

- Ženkliui keliami reikalavimai grindžiami moksliniais įrodymais.
- Ekologiniai ženklai tvirtinami dalyvaujant visiems suinteresuotiesiems subjektams, pvz., vyriausybinėms įstaigoms, vartotojams, gamintojams, platintojams ir aplinkosaugos organizacijoms.
- Jie prieinami visoms suinteresuotosioms šalims.

Viešųjų pirkimų vykdytojai gali reikalauti, kad būtų įvykdyti tam tikro ekologinio ženklo kriterijai ir kad ekologiniu ženklu būtų galima naudotis kaip tam tikru atitikties įrodymu. Tačiau jiems neleidžiama reikalauti, kad produktas būtų paženklintas ekologiniu ženklu. Be to, viešųjų pirkimų vykdytojai gali naudoti tik tuos ekologinio ženklo kriterijus, kurie susiję su paties produkto, paslaugos ar gamybos procesų savybėmis, o su bendru įmonės valdymu susijusių kriterijų naudoti negali.

Atitikties įrodymas. Kai patikrinus kriterijus konstatuojama, kad galima naudoti kitus tinkamus įrodymo būdus, įskaitant techninę gamintojo dokumentaciją, pripažintos įstaigos bandymų protokolą arba kitus tinkamus įrodymus. Perkančioji organizacija turės kiekvienu konkrečiu atveju įsitikinti, ar pateiktus įrodymus techniniu ir (arba) teisiniu požiūriu galima laikyti tinkamais.

Energijos auditas. Energijos auditas gali būti vertingas siekiant nustatyti, kaip būtų galima pagerinti valstybės institucijų pastatų ir įrangos energinį naudingumą. Dažnai institucijos jau bus atlikusios nuosavą auditą ir turės darbuotojų energijos taupymo strategijai įgyvendinti. Tačiau jeigu tokių priemonių nesimta, valstybės institucijos raginamos minėtą auditą atlikti.

Su sąnaudomis susiję klausimai

Tradicinės ir ekologiškos elektros energijos kainų skirtumai priklauso nuo liberalizavimo lygio atitinkamoje šalyje, nacionalinės paramos sistemos ir ekologiškos elektros energijos tiekėjų buvimo.

Ekologiška elektros energija dažnai būna brangesnė, tačiau kainų skirtumai gana sparčiai mažėja ir esama atvejų, kai ekologiška elektros energija prieinama netgi mažesniu tarifu.

Didesnis rinkos liberalizavimas, naujesnės atsinaujinančių išteklių energijos gamybos technologijos, kylančios iškastinio kuro kainos, Europos atsinaujinančių išteklių energijos tiksliniai rodikliai ir didelio naudingumo termofikacijos skatinimas – visi šie su dabartinėmis diskusijomis apie klimatą susiję aspektai gali lemti dar konkurencingesnes ekologiškos elektros energijos kainas, kokių iki šiol nebuvo.